

ÅRSRAPPORT 17



SPAREBANKEN MØRE

# Innhold

3	Styrets årsberetning
5	Resultat
6	Balanse
7	Egenkapitaloppstilling
8	Kontantstrømoppstilling
9	Noteopplysninger
18	Revisors beretning

# Styrets årsberetning

## INNLEDNING

Sparebanken Møres Pensjonskasse ble opprettet den 31. desember 1987 av Sparebanken Møre for å forvalte bankens pensjonsordning for dens ansatte og pensjonister. Pensjonskassen skal yte alderspensjon og uførepensjon til pensjonskassens medlemmer, og etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller barn etter medlem.

Pensjonskassen har forretningskontor i Ålesund. Det er ingen ansatte i pensjonskassen. De administrative funksjonene utføres av ansatte i Sparebanken Møre. Styret i pensjonskassen består av 3 menn og 2 kvinner. To av styremedlemmene er valgt av og blant de ansatte i Sparebanken Møre og pensjonister som har rettigheter i pensjonskassen, og ett styremedlem er uavhengig av pensjonskassen og Sparebanken Møre. Pensjonskassens virksomhet forurenser ikke det ytre miljøet.

Ved utgangen av 2017 hadde pensjonskassen 90 aktive medlemmer. Det var på samme tid 184 alderspensjonister, 37 uførepensjonister, 34 ektefellepensjonister og 1 barnepensjonist. Pensjonskassen forvaltet i tillegg 172 fripoliser.

Sparebanken Møre har gjennomført endringer i sin pensjonsordning de siste årene med betydning for virksomheten i Sparebanken Møres Pensjonskasse. I 2009 ble ytelsesordningen, som er forsikret i pensjonskassen, lukket for nye medlemmer. Alle nyansatte har etter dette mottatt innskuddspensjon. Med virkning fra 1. januar 2010 ble ektefelle- og barnepensjon tatt bort, samt at fripoliseopptjeningen for uførepensjon ble tatt bort. I 2012 ble det vedtatt

en planendring som medførte at de årlige pensjonsutbetalingene reguleres i henhold til pensjonistenes andel av overskuddet. Med virkning fra 31.12.2015 ble ytelsesordningen ytterligere lukket ved at alle ansatte født i 1959 eller senere ble overført fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. I forbindelse med denne endringen ble det utstedt 132 nye fripoliser pr 1.1.2016 som forvaltes i pensjonskassen.

## RESULTAT FOR 2017

Premieinntekter for 2017 utgjorde 19,8 mill. kroner (22,7 mill. kroner). Inntekter fra de finansielle eiendelene ble 23,6 mill. kroner (27,8 mill. kroner) samlet for kollektiv- og selskapsporteføljen. Høye inntekter fra finansielle eiendeler skyldes positiv verdiutvikling i rente- og kapitalmarkedet gjennom 2017, samt at styret i pensjonskassen vedtok å utvide forvaltningsmandatet til å omfatte investeringer i aksjer fra og med 2016. Utbetalte pensjoner utgjorde 16,9 mill. kroner (15,9 mill. kroner), og endring i de forsikringsmessige avsetningene utgjorde 12,8 mill. kroner (24,1 mill. kroner). Det er avsatt 8,8 mill. kroner (4,8 mill. kroner) til styrking av premiereservene for best mulig å kunne imøtekomme kravene til premiereserve i det nye dødelighetsgrunnlaget. Pensjonskassen har totalt styrket premiereservene med 38,0 mill. kroner av totalt oppreserveringsbehov på 45,0 mill. kroner. De forsikringsrelaterte driftskostnadene ble 2,8 mill. kroner (2,6 mill. kroner). Resultat etter skatt for 2017 ble 10,6 mill. kroner (7,7 mill. kroner).

## BALANSEN

Pensjonskassens totale forvaltningskapital ved utgangen av 2017 var på 524,0 mill. kroner (510,0 mill. kroner). Investeringer

i aksjer og fondsandeler utgjør 81,6 mill. kroner (45,1 mill. kroner), investeringer i obligasjoner og andre rentebærende instrumenter utgjør 365,6 mill. kroner (370,0 mill. kroner) og bankinnskudd 76,2 mill. kroner (95,0 mill. kroner).

## KAPITALFORVALTNING OG RISIKOSTYRING

Forvaltningen av pensjonskassens eiendeler er utkontraktert til Møre Aktiv Forvaltning. Verdijustert avkastning for 2017 ble 4,69 % (5,79 %). Pensjonskassens finansielle risiko er totalt vurdert som lav til moderat, og er knyttet opp til konkrete rammer gjennom det interne kapitalforvaltningsreglementet. Rammene er gjenstand for minst årlig gjennomgang i pensjonskassens styre. De finansielle eiendelene var ved utgangen av regnskapsåret plassert i aksjer og andeler, obligasjoner og andre rentebærende instrument, samt bankinnskudd. Eiendelene er klassifisert som omløpsmidler og vurdert til virkelig verdi.

I kapitalforvaltningsstrategien er det et sentralt mål å sikre kapitalen på en slik måte at pensjonskassen i størst mulig grad blir i stand til å oppfylle sine forsikringsforpliktelse. I likviditetsstyringen er det et sentralt mål at pensjonskassen kan møte de utbetalinger som følger av de forpliktelsene en har påtatt seg. Kapitalen skal forvaltes under hensyn til sikkerhet, risikospredning, avkastning og likviditet. Innenfor rammen av forsvarlig sikkerhet og risikospredning skal pensjonskassen over tid søke å oppnå så god avkastning av de forvaltede midlene som mulig.

Det er etablert et godt system og velfungerende rutiner for måling og rapportering

knyttet til finansiell og likviditetsmessig risiko. Det gjennomføres periodiske stresstester for å sikre at pensjonskassen har tilstrekkelig bufferkapital i henhold til regulatoriske og tilsynsmessige krav. Resultatene av disse stresstestene rapporteres til pensjonskassens styre. Pensjonskassens system for styring og kontroll evalueres også regelmessig av uavhengig kontrollfunksjon. Totalt sett er etablert internkontroll i pensjonskassen, herunder også internkontrollen hos leverandører av utkontrakterte tjenester, vurdert som velfungerende.

#### SOLIDITET OG EGENKAPITAL

Pensjonskassens egenkapital er gjennom 2017 styrket og utgjør 55,7 mill. kroner (45,2 mill. kroner).

Tilsynsmyndighetene har varslet større fokus på pensjonskassenes bufferkapitalutnyttelse etter at nytt regulatorisk regelverk trådte i kraft. Sparebanken Møres Pensjonskasse rapporterer sin bufferkapitalutnyttelse til Finanstilsynet halvårlig via stresstest I. Rapportert nivå på bufferkapitalutnyttelse i stresstest I pr 31.12.2017 var 118 % (142 %).

Pensjonskassens solvensmargin utgjorde 317,9 % ved utgangen av 2017 (262,7 %).

#### DISPONERING AV ÅRETS OVERSKUDD

Det tekniske regnskapet for pensjonskassen viste i 2017 et overskudd på 8 753 000 kroner. Det ikke-tekniske regnskapet viste et overskudd på 1 821 000 kroner.

Totalresultatet utgjorde 10 574 000 kroner. Styret vedtar at det totale overskuddet disponeres på følgende måte:

Overført til annen egenkapital	10 574 000
Sum disponert	10 574 000

#### FORTSATT DRIFT

Styret bekrefter at forutsetning om fortsatt drift er til stede, og at årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling pr. 31.12.2017 og for resultatet i regnskapsåret.

Ålesund, 31. desember 2017

14. mars 2018

I STYRET FOR SPAREBANKEN MØRES PENSJONSKASSE

Erik Røkke  
STYRETS LEDER

Björg Haram

Leif Kylling

Helge Knudsen

Britt Iren Tøsse Aandal

Sandra Myhre Helseth  
DAGLIG LEDER

## RESULTAT

Beløp i hele tusen	Noter	2017	2016
<b>TEKNISK REGNSKAP</b>			
Premieinntekter			
Forfalte premier, brutto		19 364	22 682
- Avgitte gjenforsikringspremier		-8	-10
Overføring av premiereserve fra forsikringsselskap		414	0
Sum premieinntekter for egen regning		19 770	22 672
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		11 799	13 045
Verdiendringer på investeringer		-324	12 966
Realisert gevinst og tap på investeringer		10 039	-392
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	4, 8	21 514	25 619
Pensjoner mv.			
Utbetalte pensjoner mv.		16 876	15 860
Sum pensjoner mv.		16 876	15 860
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Endring i premiereserve		13 090	16 188
Endring i tilleggsavsetninger		-4	0
Endring i kursreguleringsfond		-324	7 751
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		47	164
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser	6, 7	12 809	24 103
Midler tilordnet forsikringskontraktene	6, 7	63	0
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		1 849	1 740
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		934	855
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	9	2 783	2 595
Resultat av teknisk regnskap		8 753	5 732
<b>IKKE-TEKNISK REGNSKAP</b>			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		1 147	1 131
Verdiendringer på investeringer		-31	1 125
Realisert gevinst og tap på investeringer		976	-34
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	4, 8	2 092	2 222
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader		180	151
Andre kostnader		91	74
Sum kostnader knyttet til selskapsporteføljen	4, 8	271	225
Resultat av ikke-teknisk regnskap		1 821	1 997
Resultat før skattekostnad		10 574	7 729
Skattekostnad	11	0	0
Totalresultat	10	10 574	7 729
Disponeringer			
Overført til annen egenkapital		10 574	7 729
Sum disponeringer		10 574	7 729

## BALANSE

Beløp i hele tusen	Noter	31.12.2017	31.12.2016
<b>EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN</b>			
Investeringer			
Finansielle investeringer som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		8 651	4 020
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		38 764	33 012
Sum investeringer	4, 8	47 415	37 032
Andre eiendeler			
Bank		8 078	8 476
Sum andre eiendeler	8	8 078	8 476
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Forskuddsbetalte kostnader		644	0
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		644	0
<b>EIENDELER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN</b>			
Investeringer			
Finansielle investeringer som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler		72 945	41 038
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	4	326 856	336 944
Sum investeringer	8	399 801	377 982
Andre eiendeler			
Bank		68 111	86 509
Sum andre eiendeler	8	68 111	86 509
Sum eiendeler	2, 3	524 049	509 999
<b>EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER</b>			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital		39 000	39 000
Sum innskutt egenkapital	3	39 000	39 000
Opptjent egenkapital			
Annen opptjent egenkapital		16 741	6 167
Sum opptjent egenkapital	3	16 741	6 167
Forsikringsforpliktelser			
Premiereserve		453 311	440 221
Tilleggsavsetninger		7 111	7 115
Kursreguleringsfond		7 427	7 751
Premiefond		63	9 404
Sum forsikringsmessige forpliktelser	6, 7	467 912	464 491
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		396	341
Sum egenkapital og gjeld	2, 3	524 049	509 999

Ålesund, 31. desember 2017 / 14. mars 2018

I STYRET FOR SPAREBANKEN MØRES PENSJONSKASSE

Erik Røkke  
STYRETS LEDER

Bjørge Haram

Leif Kylling

Helge Knudsen

Britt Iren Tøsse Aandal

Sandra Myhre Helseth  
DAGLIG LEDER

## OPPSTILLING OVER ENDRINGER I EGENKAPITALEN

<b>2017</b>	Sum egenkapital	Selskapskapital	Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital
Egenkapital pr. 01.01.2017	45 167	39 000	0	6 167
Totalresultat	10 574			10 574
Egenkapital pr 31.12.2017	55 741	39 000	0	16 741

<b>2016</b>	Sum egenkapital	Selskapskapital	Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital
Egenkapital pr. 01.01.2016	37 438	39 000	0	-1 562
Totalresultat	7 729			7 729
Egenkapital pr 31.12.2016	45 167	39 000	0	6 167



## KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	2017	2016
<b>Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter</b>		
Premieinnbetaling	9 682	32 691
Pensjonsutbetalinger	-16 876	-15 860
Driftsutbetalinger	-3 054	-2 798
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-10 248	14 033
<b>Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter</b>		
Renteinnbetalinger bankinnskudd	3 119	4 114
Renteinnbetalinger obligasjoner	8 698	9 524
Innbetaling av utbytte	1 313	610
Endring ved kjøp av verdipapirer	-208 203	-197 961
Endring ved salg av verdipapirer	133 524	118 529
Endring ved forfall på verdipapirer	53 000	23 000
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-8 549	-42 184
<b>Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter</b>		
Innbetaling av selskapskapital	0	0
Netto kontantstrømmer av finansieringsaktiviteter	0	0
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	-18 796	-28 151
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	94 985	123 136
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	76 189	94 985



# Noteopplysninger

## 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet for Sparebanken Møres Pensjonskasse («Pensjonskassen») er satt opp i samsvar med Finansdepartementets forskrift av 20. desember 2011 om årsregnskap for pensjonsforetak.

Pensjonskassen er opprettet av Sparebanken Møre. Pensjonskassen skal forvalte bankens foretakspensjonsordning for dens ansatte og pensjonister, samt fripoliser for fratrådte og ansatte som er overført til innskuddspensjon. Regelverket for pensjonsordningen er fastsatt gjennom særskilt avtale mellom Pensjonskassen og banken, jf. foretakspensjonsloven § 2-1, 1. ledd.

Når et fratrådt medlem har rett til opptjent pensjon sikres rettighetene ved fripoliser i Pensjonskassen. Til og med 6. november 2012 ble disse rettighetene sikret i livsforsikringsselskapet DNB Liv. Etter dette har nytusedte fripoliser blitt forvaltet gjennom Pensjonskassen.

Sparebanken Møre har gjennomført endringer i sin pensjonsordning de siste årene med betydning for virksomheten i Pensjonskassen. I 2009 ble ytelsesordningen lukket for nye medlemmer. Alle nyansatte har etter dette blitt medlem av bankens innskuddspensjonsordning. Med virkning fra 1. januar 2010 ble ektefelle- og barnepensjon tatt bort, samt at fripoliseopptjeningen for uførepensjon ble tatt bort. I 2012 ble det vedtatt en planendring som medførte at de årlige pensjonsutbetalingene reguleres i henhold

til pensjonistenes andel av overskuddet. Med virkning fra 31.12.2015 ble ytelsesordningen ytterligere lukket ved at alle ansatte født i 1959 eller senere ble overført fra ytelsespensjon til innskuddspensjon.

Arbeidstakerne yter ikke tilskudd til den ytelsesbaserte pensjonsordningen.

### Valuta

Årsregnskapet er presentert i norske kroner (NOK).

Alle balanseposter i utenlandsk valuta skal omregnes til NOK etter kurser pr. 31. desember. Løpende inntekter og utgifter i valuta skal omregnes til NOK etter kurser på det tidspunktet de oppstod. Ved utgangen av 2017 hadde Pensjonskassen balanseposter som initielt var i utenlandsk valuta tilsvarende 19 mill. kroner. Løpende inntekter og utgifter gjennom 2017 har i all hovedsak vært gjennomført i NOK.

### Finansielle eiendeler

Pensjonskassens finansielle eiendeler er klassifisert som omløpsmidler og verdivurdert fortløpende til virkelig verdi basert på observerbare markedsverdier i samsvar med IAS 39.

Renteinntekter fra obligasjoner og bankinnskudd blir tatt med i resultatregnskapet etter hvert som de blir opptjent. Opptjente, ikke betalte renteinntekter ved slutten av året fra obligasjoner blir inntektsført og bokført sammen med tilhørende investeringer i

balansen.

### Forsikringsforpliktelser

Forsikringsforpliktelsene skal ta hensyn til alle opplysninger som foreligger på tidspunktet for avleggelse av årsregnskapet og avsetningene skal være tilstrekkelige til å dekke Pensjonskassens totale forpliktelser i henhold til avtalene.

Premie og premiereserve er beregnet med dødelighetsgrunnlaget K2013 og et uføregrunnlag tilsvarende IR73.

Premiereserven er kontantverdien av opptjente rettigheter. Det foretas fulle avsetninger for nye uførepensjonister. Fremtidige premier i foretakspensjonsordningen baseres på lineær opptjening. Pensjonskassen er pr 31.12.2017 ikke ferdig oppreservert til K2013. Oppreserveringen skal være ferdig senest pr 31.12.2020 og skal minst oppfylle en lineær opptrappingsplan, både for den andelen som skal dekkes av rente- og risikooverskudd (80 % av oppreserveringsbehovet) og fra egenkapitalen (minst 20 % av oppreserveringsbehovet). Renteoverskuddet på den enkelte fripolise benyttes først til å dekke fripolisens andel av eventuelt risikounderskudd, deretter regnes 20 % av fripolisens resterende renteoverskudd som egenkapitalbidrag i oppreserveringen

Der annet ikke er angitt er alle tall i hele tusen.

## 2 RISIKOSTYRING

Pensjonskassens midler deles i to porteføljer:

- Selskapsporteføljen
- Kollektivporteføljen

Selskapsporteføljen utgjør pensjonskassens egenkapital. Kollektivporteføljen er de forsikringstekniske avsetningene i pensjonskassen. Pensjonskassens to porteføljer er underlagt en felles forvaltning.

Sparebanken Møres Pensjonskasse sin kapitalforvaltningsstrategi definerer strategi og rammer for kapitalforvaltningen av pensjonsmidlene. Den setter også standard for ansvarsforhold, måling, overvåking, og rapportering. Strategien skal gjennomgås minimum årlig og revideres/vedtas av styret i pensjonskassen.

I forvaltningen av pensjonskassers midler står en overfor en hovedrisiko, nemlig muligheten for ikke å kunne oppfylle forpliktelsene overfor rettighetshaverne. I en kapitalforvaltningsstrategi er det et sentralt mål å sikre kapitalen på en slik måte at pensjonskassen i størst mulig grad blir i stand til å oppfylle sine forsikringsforpliktelser.

Innenfor rammen av forsvarlig sikkerhet og risikospredning skal pensjonskassen over tid søke å oppnå så god avkastning av de forvaltede midler som mulig. Langsiktigheten i forvaltningen tilsier at pensjonskassen må påta seg både renterisiko og øvrig markedsrisiko for å ha mulighet til en moderat meravkastning utover den risikofrie renten.

Pensjonskassen gjennomfører periodiske stresstester, basert på et forenklet Solvens II regelverk, som legges til grunn for å vurdere risikonivået. Dette gjøres for å sikre at pensjonskassen har tilstrekkelig bufferkapital i henhold til regulatoriske og tilsynsmessige krav. Stresstesten analyserer hvordan uvanlige markedsforhold påvirker pensjonskassens bufferkapital, basert på et sett med scenarier. Med bakgrunn i beregninger gjennomført i stresstesten er det fastsatt en målstorelse for bufferkapitalutnyttelse.

Tabellen nedenfor viser potensiell resultateffekt for pensjonskassen ved en økning i rentenivået på ett prosentpoeng for pensjonskassens rentebærende verdipapirbeholdning. Beregningen er foretatt basert på gjeldende posisjoner og markedsrenter pr 31. desember.

	Inntil 1 år	1-2 år	Over 2 år	Totalt	Durasjon
2017	-122	1 321	66	1 265	0,16
2016	-86	1 515	76	1 505	0,15

Pensjonskassen skal gjennom den vedtatte likviditetsstyringsstrategien sørge for tilstrekkelig god

likviditet til å foreta påregnelige utbetalinger. Tabellene nedenfor viser kontraktmessige ikke-

diskonterte kontantstrømmer. Tallstørrelsene kan således ikke avstemmes mot balansen.

2017	Inntil 1 år	1-3 år	3-5 år	Over 5 år	Sum
Bankinnskudd	76 189				76 189
Aksjer og andeler	81 596				81 596
Obligasjoner	55 781	165 813	140 788	21 777	384 159
Sum	213 566	165 813	140 788	21 777	541 944

2016	Inntil 1 år	1-3 år	3-5 år	Over 5 år	Sum
Bankinnskudd	94 985				94 985
Aksjer og andeler	45 058				45 058
Obligasjoner	84 729	127 671	153 620	34 311	400 331
Sum	224 772	127 671	153 620	34 311	540 374

### 3 EGENKAPITAL OG SOLVENSMARGINKAPITAL

Pensjonskassen skal ha en solvensmarginkapital som til enhver tid er tilstrekkelig til å dekke

solvensmarginkravet beregnet etter nærmere angitte regler.

Tabellen nedenfor viser status for pensjonskassens solvensmarginkapital.

	2017	2016
Solvensmarginkrav	18 439	18 294
Beregnet solvens:		
Innskutt egenkapital	39 000	39 000
Opptjent egenkapital	16 741	6 167
Urealisert gevinst i selskapsporteføljen	-714	-672
Tilleggsavsetninger (50 %)	3 588	3 558
Solvenskapital	58 615	48 053
Solvenskapital utover krav	40 176	29 759
Solvens margin	317,9 %	262,7 %

Pensjonskassens innskutte egenkapital er innbetalt som følger:

SELSKAPSKAPITAL	Beløp
1995	1 000
1997	2 000
2000	4 000
2002	14 000
2012	8 000
2015	10 000
Sum	39 000

### 4 FINANSIELLE EIENDELER

Obligasjoner

	2017			2016		
	Pålydende	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Pålydende	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
OMF AAA	118 000	118 238	118 952	105 000	105 137	105 161
AAA	15 000	15 000	15 157	15 000	15 000	15 087
AA+ til AA-	11 000	10 941	11 145	36 000	35 857	35 939
A+ til A-	67 000	67 181	68 195	80 000	80 292	80 732
BBB+ til BBB-	20 000	19 984	20 231	13 000	13 000	13 024
BB+ til BB-	4 000	4 000	4 058	0	0	0
Ikke ratet	125 500	125 719	127 883	118 500	118 790	120 013
Sum	360 500	361 063	365 621	367 500	368 076	369 956

Virkelig verdi inkluderer påløpte renter med TNOK 831 i 2017 og TNOK 1 015 i 2016.

Aksjer og andeler 31.12.2017	Anskaffelseskost	Virkelig verdi
Aker BP ASA	3 570	4 255
Statoil ASA	3 333	4 104
Storebrand Indeks	3 769	3 922
Storebrand Global Multifaktor	3 734	3 887
Subsea 7 S.A.	3 569	3 635
Orkla ASA A-aksjer	2 984	3 339
AKER Solutions ASA	2 579	3 315
Norsk Hydro ASA	2 383	2 758
Aker ASA A-aksjer	2 106	2 703
BW LPG Limited	2 298	2 615
ISS A/S	2 255	2 308
Borregaard ASA	2 422	2 278
Scatec Solar ASA	1 768	2 207
Wallenius Wilhelmsen	1 863	2 199
ABB Ltd	2 025	2 136
Volvo B	1 858	2 021
Yara International	1 703	1 961
XXL	2 108	1 785
Akastor ASA	1 800	1 746
Vestas Wind	2 029	1 619
Sparebank 1 SMN egenkap.bev.	1 624	1 545
TGS Nopec Geophysic.	1 439	1 510
Øvrige selskaper (24 stk)	24 037	23 748
Sum aksjer og andeler	77 255	81 596

Til virkelig verdi over resultatet

31.12.2017	Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet observerbare markedsdata
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Aksjer og andeler	81 596	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	134 108	231 512	0
Sum finansielle eiendeler	215 704	231 512	0

Til virkelig verdi over resultatet

31.12.2016	Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet observerbare markedsdata
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Aksjer og andeler	45 058	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	120 248	249 708	0
Sum finansielle eiendeler	165 306	249 708	0

Markedsverdien på instrumentene som handles i et aktivt marked er basert på omsatt kurs på

balansedagen. For de finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked benyttes egne

verdivurderinger basert på gjeldende markedsforhold, alternativt verdivurdering fra annen markedsaktør.

## 5 KAPITALAVKASTNING

	Realisert	Verdijustert
2013	3,81	4,38
2014	3,98	3,45
2015	1,23	1,21
2016	4,04	5,79
2017	4,85	4,69

Kapitalavkastningen er beregnet iht "Forskrift om beregning av kapitalavkastning i livsforsikringsselskaper mv."

## 6 FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSER

2017	Premie- reserve	Premiefond	Pensjonistenes overskuddsfond	Kursregulerings- fond	Tilleggs- avsetninger	Totalt
Balanse 01.01.2017	440 221	9 404	0	7 751	7 115	464 491
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser						
Netto resultatførte endringer	13 090	0	0	-324	-4	12 762
Overskudd på avkastningsresultatet	0	63	0	0	0	63
Risikoresultatet tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	13 090	63	0	-324	-4	12 825
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser						
Overføringer mellom fond	0	0	0	0	0	0
Overføringer til/fra selskapet	0	-9 404	0	0	0	9 404
Balanse 31.12.2017	453 311	63	0	7 427	7 111	467 912

2016	Premie- reserve	Premiefond	Pensjonistenes overskuddsfond	Kursregulerings- fond	Tilleggs- avsetninger	Totalt
Balanse 01.01.2016	424 033	0	0	0	7 115	431 148
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser						
Netto resultatførte endringer	12 697	0	0	7 751	0	20 448
Overskudd på avkastningsresultatet	3 491	0	0	0	0	3 491
Risikoresultatet tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	16 188	0	0	7 751	0	23 939
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser						
Overføringer mellom fond	0	0	0	0	0	0
Overføringer til/fra selskapet	0	9 404	0	0	0	9 404
Balanse 31.12.2016	440 221	9 404	0	7 751	7 115	464 491

Premiereserven 31.12 før fradrag for gjeld pga endring av dødelighetsgrunnlaget til K2013 utgjør:

	2017	2016
Foretakspensjonsordning	322 485	325 422
Fripoliser	137 835	130 646
Sum	460 320	456 068

Premiereserven 31.12 etter fradrag for gjeld pga endring av dødelighetsgrunnlaget til K2013 utgjør:

	2017	2016
Foretakspensjonsordning	318 125	314 114
Fripoliser	135 186	126 107
Balanse premiereserve 31.12	453 311	440 221

For å styrke pensjonskassens dødelighetsgrunnlag er det gjort følgende årlige disponeringer:

	Beløp
2011	4 711
2012	10 176
2013	3 478
2014	4 197
2015	2 549
2016	4 798
2017 1)	-805
2017	8 832
Sum	37 936
Oppreserveringsbehov	44 952
Gjenværende oppreservering fra overskudd	3 265
Gjenværende oppreservering som må tas fra egenkapitalen	3 751

1) Historisk korreksjon ved ny beregning.

Finanstilsynet krever at egenkapitalen skal dekke minst 20 % av oppreserveringsbehovet fordelt lineært over en 7 årsperiode fra 1.1.2014, dvs med TNOK 1 307 pr år. Egenkapitalen må bidra med mer hvis kassens rente- og risikooverskudd ikke dekker sin andel av gjenværende oppreserveringsbehov.

## 7 PREMIEFONDET

	Saldo	Endring	Anvendelse
2013	37 141	906	Tilførte renter
		872	Tilførte renter
		-6 159	Midler trukket fra fondet
2014	32 124	270	Midler tilført fondet
		55	Tilførte renter
		-32 406	Midler trukket fra fondet
2015	0	227	Midler tilført fondet
		164	Midler trukket fra fondet
2016	9 404	9 568	Midler tilført fondet
		47	Tilførte renter
		-9 451	Midler trukket fra fondet
2017	63	63	Midler tilført fondet

## 8 INNTEKTER OG KOSTNADER AV FINANSIELLE EIENDELER

Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2017	2016
Renteinntekter, bankinnskudd	3 119	4 114
Renteinntekter, obligasjoner	8 514	9 452
Utbytte aksjer/fond	1 313	610
Sum	12 946	14 176

Verdiendringer på investeringer	2017	2016
Urealisert gevinst/tap obligasjoner	2 861	6 534
Urealisert gevinst/tap aksjer og andeler	-3 216	7 557
Sum	-355	14 091

Realisert gevinst og tap på investeringer	2017	2016
Realisert gevinst/tap obligasjoner	-132	-4 121
Realisert gevinst/tap aksjer og andeler	11 147	3 695
Sum	11 015	-426



## 9 DRIFTSKOSTNADER

	2017	2016
Aktuar	614	689
Reassuranse	8	8
Revisjon 1)	151	100
Finanstilsynsavgift	19	19
Forvaltningskostnader	2 029	1 891
Øvrige driftskostnader	232	113
Sum driftskostnader	3 053	2 820

1) Revisjonskostnader er inklusive merverdiavgift, og inkluderer honorar på kr 10 169 knyttet til skatt og ligningspapir (kr 9 755 i 2016).

Pensjonskassen har ingen ansatte. Daglig leder er ansatt i og får utbetalt lønn fra Sparebanken Møre. Interne styremedlemmer har ikke mottatt godtgjørelse i 2017. Eksternt styremedlem, Britt Iren Tøsse Aandal, har mottatt kr 32 450 i styrehonorar i 2017.

## 10 RESULTATANALYSE FOR TEKNISK REGNSKAP

	2017	2016
Renteresultat 1)	7 085	3 491
Administrasjonsresultat	-137	94
Risikoresultat 2)	977	-2 689
Rentegarantipremie	9 726	9 634
Oppreservering ny dødelighetstariff	-8 832	-4 798
Til/fra tilleggsavsetninger	-4	0
Ekstra avkastning tilført premiefond	-63	0
Frigjort tilleggsavsetning avsatt til premiereserven	2	0
Resultat av teknisk regnskap	8 753	5 732

	2017	2016
Dødsrisikopremie	407	591
Dødsrisikoerstatning	-94	-883
Uførisikopremie	778	1 574
Uførisikoerstatning	683	-1 428
Dødelighetsarv 3)	-4 114	-4 224
Frigjort reserve ved død	2 911	1 692
Reassuransepremie	-8	-10
Reserve for annullerte fripoliser som tilbakebetales	414	0
Risikoresultat 2)	977	-2 689

1) Renteresultat for foretakspensjonsordningen utgjør TNOK 4 675 og for fripolisene TNOK 2 410.

2) Risikoresultat for foretakspensjonsordningen utgjør TNOK 909 og for fripolisene TNOK 67.

3) Fripoliser på egen balanse inngår med TNOK -366 i 2017 (TNOK -310 i 2016).

Fripolisene omfatter kun alderspensjon.

## 11 SKATTEKOSTNAD

Spesifikasjon av årets skattekostnad	2017	2016
Betalt skatt	0	0
Endring i utsatt skatt	2 239	2 049
Endring i ikke-aktivert utsatt skatt	-2 239	-2 049
Sum skattekostnad	0	0

Beregning av årets skattegrunnlag	2017	2016
Resultat før skattekostnad	10 574	7 729
Permanente forskjeller	-1 348	0
Endring i midlertidige forskjeller	355	-14 090
Overført til fremførbart underskudd (+) / benyttet (-)	-9 581	6 361
Årets skattegrunnlag	0	0

Oversikt over midlertidige forskjeller	2017	2016
Aksjer	4 341	7 557
Omløpsmidler og andre verdipapirer med fast avkastning	3 727	866
Forpliktelse	0	0
Sum midlertidige forskjeller før underskudd til fremføring	8 068	8 423
Underskudd til fremføring	-10 545	-20 127
Sum midlertidige forskjeller	-2 478	-11 704
Utsatt skattefordel (23 % i 2017 og 24 % i 2016)	570	2 809

Selskapet tilfredsstill ikke vilkårene for balanseføring av utsatt skattefordel.

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 24 % av resultat før skatt (25 % i 2016)	2017	2016
Årsresultat før skatt	10 574	7 729
24 % skatt av resultat før skatt (25 % i 2016)	2 538	1 932
24 % av permanente forskjeller	-323	0
Endret skattesats utsatt skatt	25	117
Endring i ikke-aktivert utsatt skatt	-2 239	-2 049
Beregnet skattekostnad	0	0

## 12 NÆRSTÅENDE PARTER

Sparebanken Møres Pensjonskasse vil, for å utøve sin normale drift, kjøpe tjenester fra Sparebanken Møre. Transaksjoner skjer på forretningsmessige vilkår.

Forvaltningen av pensjonskassens finansielle eiendeler er satt bort til Avdeling Aktiv Forvaltning i Sparebanken Møre i henhold til inngått avtale. Se note 9 for honorarer. Regnskap og øvrig administrasjon

tilhørende pensjonskassen utføres også av Sparebanken Møre. Pensjonskassens daglige leder er ansatt i og får utbetalt lønn fra Sparebanken Møre.

Til styret i Sparebanken Møres Pensjonskasse

# Uavhengig revisors beretning

## UTTALELSE OM REVISJONEN AV ÅRSREGNSKAPET

### Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Møres Pensjonskasse som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

### Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet

til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

### Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

### Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikker-

het for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan inne-

bære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelse, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjons-handlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- vurderer vi om de anvendte regnskaps-prinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser

eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;

- vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

#### UTTALELSE OM ØVRIGE LOVMESSIGE KRAV

##### Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

#### Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Ålesund, 14. mars 2018

ERNST & YOUNG AS

Ivar-André Norvik  
statsautorisert revisor



## SPAREBANKEN MØRE

Keiser Wilhelms gate 29/33  
Pb. 121 Sentrum, 6001 Ålesund  
Telefon 70 11 30 00  
Telefax 70 12 26 70

sbm.no